

ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төслийн талаар

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлд “Монгол Улсын Их Хурал бол төрийн эрх барих дээд байгууллага мөн бөгөөд хууль тогтоох эрх мэдлийг гагцхүү Улсын Их Хуралд хадгална.” гэж, Хорин тавдугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт “Улсын Их Хурлын бусад бүрэн эрх, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны журмыг хуулиар тогтооно.” гэж тус тус заасан.

Улсын Их Хурал 2023 оны 05 дугаар сарын 31-ний өдөр Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан өөрчлөлтийг баталсан бөгөөд тус өөрчлөлтөөр Үндсэн хуулийн Хорин нэгдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийг бүхэлд нь өөрчлөн найруулж “Улсын Их Хурал нэг танхимтай, нэг зуун хорин зургаан гишүүнтэй байна. Улсын Их Хурлын сонгуулийг сонгуулийн холимог тогтолцоогоор явуулна. Улсын Их Хурлын далан найман гишүүнийг олныг төлөөлөх, дөчин найман гишүүнийг хувь тэнцүүлэн төлөөлөх аргаар сонгоно.” гэж заасан.

Улсын Их Хурлаас 2023 оны 05 дугаар сарын 31-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан өөрчлөлтийг дагаж мөрдөхөд шилжих журмын тухай хуулийн 1 дүгээр зүйлд “Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан өөрчлөлтийг 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн улс орон даяар дагаж мөрдөнө.” гэж, мөн хуулийн 3 дугаар зүйлд “2023 оны 05 дугаар сарын 31-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан өөрчлөлтөд нийцүүлэн холбогдох хуульд өөрчлөлт оруулах болон шинэчлэн баталж мөрдөх хүртэл тухайн харилцааг зохицуулж ирсэн хуулийг дагаж мөрдөнө.” гэж тус тус заасан билээ.

Иймд Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан өөрчлөлтөөр Улсын Их Хурал нэг танхимтай, нэг зуун хорин зургаан гишүүнтэй байхаар заасны дагуу чуулганы нэгдсэн, Байнгын, дэд, түр хорооны хуралдааныг зохион байгуулах, хуралдаанаар хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл, тодорхой асуудал хэлэлцэх, санал хураах, шийдвэр гаргахтай холбогдсон харилцаанд зохион байгуулалтын шинжтэй холбогдох өөрчлөлтүүдийг тусгах шаардлагатай байна.

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааныг 126 гишүүний бүрэлдэхүүнтэйгээр үр дүнтэй зохион байгуулах, хууль тогтоох байгууллагын үйл ажиллагааг бүтээмжтэй, үр нөлөөтэй байлгах, асуудлыг ажил хэрэгч, шударга мэтгэлцээний зарчмаар шийдвэрлэхэд Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын зорилго оршино. Мөн хууль тогтоох үйл ажиллагаанд оролцох Улсын Их Хурлын гишүүдийн ирц, идэвх, оролцоо, сахилга, хариуцлагыг нэмэгдүүлэхэд чиглэгдэнэ. Ингэхдээ дэлхийн зарим орны парламентын дэгийн сайн туршлагаас холбогдох зохицуулалтыг нэвтрүүлэх, Монголын парламентын үйл ажиллагаанд нутагшуулах асуудлыг анхаарч үзнэ.

Түүнчлэн Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг хэрэглэх явцад зарим зохицуулалтыг илүү тодорхой

болгох, нарийвчлах, нэр томъёог Үндсэн хууль, бусад хууль, монгол хэлний дүрэмд нийцүүлэх, жигдлэх, хууль зүйн техникийн шинжтэй засвар оруулах практик хэрэгцээ, шаардлага байна гэж үзсэн болно.

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн энэ удаагийн өөрчлөлт, шинэчлэлийг Үндсэн хуулийн хүрээнд шинээр үүссэн онцлог зохицуулалтыг харгалзан, бусад орнуудын туршлагад тулгуурлан шинэчлэн боловсрууллаа.

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл нь 16 бүлэг, 137 зүйлтэй бөгөөд хуулийн төсөлд дараах зарчмын шинжтэй зохицуулалтыг тусгав.

Хуулийн төслийн Нэгдүгээр бүлэг Нийтлэг үндэслэлийн хүрээнд

Хуулийн төслийн Нэгдүгээр бүлэг буюу “Нийтлэг үндэслэл” 4 зүйлтэй. Хуулийн зорилтыг Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн төсөлд зөвхөн хянан шалгах асуудлаар түр хороо байгуулахаар туссантай нийцүүлэн, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн, Байнгын, дэд, хянан шалгах түр хорооны хуралдааныг зохион байгуулах, хуралдаанаар хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл, тодорхой асуудал хэлэлцэх, санал хураах, шийдвэр гаргахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахаар тодорхойлсон.

Төслийн 4 дүгээр зүйлд зарим нэр томъёоны тодорхойлолтыг шинэчлэх замаар дэгийн хэрэглээг ойлгомжтой болголоо. Тухайлбал, төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналыг хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөлд өөрчлөлт оруулахтай холбоотой Улсын Их Хурлын гишүүн, Байнгын хороо, нам, эвслийн бүлгээс бичгээр гаргасан, түүний хамт холбогдох үндэслэлээ тайлбарласан саналыг ойлгохоор тодорхой тусгалаа.

Хуулийн төслийн Хоёрдугаар бүлэг Чуулганы хуралдааныг зохион байгуулах нийтлэг журмын хүрээнд

Хуулийн төслийн Хоёрдугаар бүлэг буюу “Чуулганы хуралдааныг зохион байгуулах нийтлэг журам” 13 зүйлтэй. Улсын Их Хурлын гишүүдийн тоог 126 болгож нэмэгдүүлсэнтэй холбогдуулан чуулганы нэгдсэн, Байнгын, дэд, түр хорооны хуралдааныг зохион байгуулах, хуралдаанаар хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл, тодорхой асуудал хэлэлцэх, санал хураах, шийдвэр гаргахтай холбогдсон харилцаанд зохион байгуулалтын шинжтэй зарим өөрчлөлтүүдийг тусгалаа.

Үүнд, Ээлжит чуулганаар хэлэлцэх асуудлын жагсаалтад Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл болон батлах хугацааг нь хуульд тусгайлан заасан хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төслийг оруулахаар тусгалаа. Ээлжит чуулганаар хэлэлцэх асуудлын жагсаалт батлах тухай тогтоолд орсон төслийг өргөн мэдүүлсэн дарааллыг нь харгалзан сар бүр хэлэлцэх асуудлын дараалалд оруулж баталдаг байх зохицуулалтыг хийсэн. Хэлэлцэх асуудлын дараалал батлагдсанаас хойш өргөн мэдүүлсэн хууль, тогтоолын төслийг хэлэлцэх асуудлын дараалалд оруулах бол Төрийн байгуулалтын байнгын

хороо хэлэлцэж санал, дүгнэлт гаргаж нэгдсэн хуралдаанд танилцуулах, нэгдсэн хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн тохиолдолд тогтоолд өөрчлөлт оруулах зохицуулалтыг тусгалаа.

Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанаар хэлэлцэх асуудлыг Байнгын хороо заавал урьдчилан хэлэлцэж санал, дүгнэлт гаргадаг байх зохицуулалтыг хийсэн болно.

Гишүүн хуралдаанд асуулт асуух, үг хэлэх журмын хүрээнд:

Улсын Их Хурлын гишүүдийн тоо 126 болж нэмэгдсэнтэй холбогдуулж хууль, тогтоолын төслийг нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэхэд гишүүний үг хэлэх, асуулт асуухтай холбоотой зарим зохицуулалтыг тусгалаа. Үүнд:

-Хуралдаанд асуулт асуух нийт хугацааг Улсын Их Хуралд авсан суудлын тооны харьцааг харгалзан тухайн нам, эвслийн бүлэгт болон нам, эвслийн бүлэгт харьяалагдаагүй гишүүдэд хувь тэнцүүлэн хуваарилахаар тусгалаа.

-Тухайн нам, эвслийн бүлэг хуваарилагдсан хугацаанд багтаан асуулт асуух гишүүдийн нэрсийг нэгдсэн хуралдааны өмнөх өдрийн 16.00 цагаас өмнө хуралдаан даргалагчид урьдчилан мэдэгдэх бөгөөд аль нэг нам, эвслийн бүлэгт харьяалагдаагүй гишүүн хэлэлцэж байгаа асуудалтай холбогдуулан асуулт асуух эсэхээ урьдчилан мэдэгддэг байх зохицуулалтыг тусгасан болно.

-Харин Монгол Улсыг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө, Улсын төсвийн төсөл, тэдгээрийн биелэлт, гүйцэтгэлийг чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэхэд болон хэлэлцэх дэгийг тусгайлан зохицуулсан бусад асуудлыг хэлэлцэхэд дээрх асуулт асуух хугацаа хамаарахгүй байх зохицуулалтыг тусгав.

-Гишүүний асуулт асуух хугацаа 3 минутаас илүүгүй, нэмэлт асуулт асуух хугацаа 1 минутаас илүүгүй байх бөгөөд хариулт, тайлбар хангалтгүй гэж тухайн гишүүн үзвэл 1 минутаас илүүгүй хугацаагаар нэмэлт асуулт асууж, тайлбар авах бөгөөд үг хэлэх хугацаа 4 минутаас илүүгүй байхаар тусгалаа.

-Заасан хугацаанд үг хэлж амжаагүй тохиолдолд үгээ бичгээр илэрхийлж хуралдааны тэмдэглэлд хавсаргах боломжтой байх нөхцөлийг бүрдүүлсэн болно.

Хуулийн төслийн Гуравдугаар бүлэг Анхдугаар чуулганыг зохион байгуулахтай холбоотой асуудлын хүрээнд

Хуулийн төслийн “Анхдугаар чуулган” гэсэн Гуравдугаар бүлэг 11 зүйлтэй бөгөөд 2020 онд баталсан Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн зүйл, заалтыг хэвээр хадгалж, Улсын Их Хурлын Анхдугаар чуулганы хуралдааныг зохион байгуулах асуудлын хүрээнд зарим өөрчлөлтийг тусгалаа. Тухайлбал, Улсын Их Хурлын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга шинээр сонгогдсон Улсын Их Хурлын гишүүд тангараг өргөж дуустал чуулганы хуралдааныг хөтлөн явуулах зохицуулалтыг тусгав. Мөн Анхдугаар чуулганыг хүчин төгөлдөр мөрдөж байгаа хуралдааны дэгийн дагуу явуулж, Төрийн байгуулалтын байнгын хороо

хуралдааны дэгийг шинэчлэн батлах эсэх асуудлыг Анхдугаар чуулганы хугацаанд хэлэлцэж, санал, дүгнэлтээ нэгдсэн хуралдаанд оруулах асуудлыг нэмлээ.

Мөн Хянан шалгах түр хорооны даргыг сонгох асуудлыг Монгол Улсын Их Хурлын Хяналт шалгалтын тухай хуультай нийцүүлэн холбогдох өөрчлөлтийг хийсэн болно.

Хуулийн төслийн Дөрөвдүгээр бүлэг Хуулийн төслийг хэлэлцэн батлах журмын хүрээнд

“Хуулийн төсөл хэлэлцэн батлах” гэсэн Дөрөвдүгээр бүлэг 17 зүйлтэй бөгөөд хууль хуулийн төслийг хэлэлцэх үе шатны зохицуулалтыг боловсронгуй болгож, хуулийн төслийг чанартай, хийдэлгүй батлагдах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн зохицуулалтыг тусгалаа.

“Өргөн мэдүүлсэн төслийн талаар мэдээлэх” гэсэн зүйлийг шинээр нэмж Улсын Их Хурлын дарга хууль санаачлагчаас Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийг хэлэлцүүлэгт бэлтгэх Байнгын хороог, хэрэв тухайн төсөл хэд хэдэн Байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарахаар бол Зөвлөлтэй зөвшилцөн холбогдох болон бусад Байнгын хороог тогтоож, нэгдсэн хуралдаанд мэдээлдэг байх зохицуулалтыг хийлээ.

Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг хуулийн төслийн нэгэн адил хэлэлцэх эсэх, анхны хэлэлцүүлэг, эцсийн хэлэлцүүлэг, эцэслэн батлах гэсэн 4 үе шаттай хэлэлцэх бөгөөд нэн яаралтай хэлэлцүүлэх болон хуульд батлах хугацааг нь тусгайлан зааснаас бусад хууль, тогтоолын төслийн хэлэлцүүлэг хоорондын хугацаа таваас доошгүй хоног байхаар тусгав.

Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн хууль, тогтоолын төслийн танилцуулгыг хийх албан тушаалтан тодорхой болгох, хариуцлагажуулах үүднээс танилцуулах албан тушаалтныг өөрчлөгдөхөөр бол хуралдааны өмнөх өдрийн 17.30 цагаас өмнө урьдчилж мэдэгдэх, хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр хуралдаанд оролцоогүй бол тухайн асуудлын хэлэлцүүлгийг дараагийн хуралдаан хүртэл хойшлуулдаг байх зохицуулалтыг шинээр нэмсэн болно.

Мөн Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн болон Засгийн газраас санаачилсан хуулийн төслийн танилцуулгыг хийх албан тушаалтан төслийн хэлэлцүүлгийн бүх үе шатанд оролцох үүрэгтэй ба хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр хуралдаанд оролцоогүй бол тухайн асуудлын хэлэлцүүлгийг дараагийн хуралдаан хүртэл хойшлуулах зохицуулалтыг хийсэн болно.

Хууль, тогтоолын төслийг санаачлагчид нь буцаах, татан авахтай холбогдуулан хууль санаачлагч хууль, тогтоолын төслөө татан авах тохиолдолд татан авах үндэслэлээ бичгээр ирүүлэх бөгөөд Улсын Их Хурлын дарга нэгдсэн хуралдаанд энэ тухай танилцуулснаар хууль санаачлагч хууль, тогтоолын төслөө татан авсанд тооцох, өмнөх Улсын Их Хурлын бүрэн эрхийн хугацаанд хэлэлцэж батлаагүй хууль, тогтоолын төслийг хууль санаачлагчид нь буцаасанд тооцохоор тусгалаа.

Түүнчлэн Засгийн газар хуульд батлах хугацааг нь тусгайлан зааснаас бусад хууль, тогтоолын төслийг Улсын Их Хурлын анхны ээлжит чуулганаар хэлэлцүүлэх саналаа ээлжит чуулган эхлэхээс ажлын 10-аас доошгүй өдрийн өмнө Улсын Их Хуралд ирүүлдэг байх зохицуулалтыг хийлээ.

Улсын Их Хурлын чуулганаар төслийг яаралтай хэлэлцүүлэх зохицуулалтыг тодорхой болгож Засгийн газрын хуралдааны шийдвэрийг үндэслэн боловсруулсан Ерөнхий сайд үндэсний аюулгүй байдлыг хангахтай холбогдуулан хуулийн төслийг яаралтай хэлэлцүүлэхээр Улсын Их Хуралд бичгээр хүсэлт тавьсан бол Улсын Их Хурлын дарга төслийг чуулганаар яаралтай хэлэлцэх эсэхийг нэгдсэн хуралдаанд оруулж шийдвэрлүүлэх, нэгдсэн хуралдаан төслийг яаралтай хэлэлцэхээр шийдвэрлэсэн тохиолдолд Улсын Их Хурлын дарга тухайн хуулийн төслийг холбогдох Байнгын хороо Улсын Их Хурлын нийт гишүүнд яаралтай хүргүүлж, хуулийн төслийг хэлэлцэн батлах журмын дагуу хэлэлцүүлэхээр тусгалаа.

Улсын Их Хурлын Тамгын газар яаралтай хэлэлцүүлэхээс бусад хуулийн анхдагч, шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийг хэлэлцэх эсэх хэлэлцүүлгийг явуулахын өмнө төслийн талаар хууль зүйн дүн шинжилгээ хийж 10-15 өдрийн дотор дүгнэлт гаргах бөгөөд Байнгын хороо шаардлагатай гэж үзвэл төслийн тодорхой зүйл, хэсэг, заалт, гишүүний гаргасан саналын томъёоллын талаар анхны болон эцсийн хэлэлцүүлэг явуулахын өмнө хууль зүйн дүгнэлт гаргуулж болох зохицуулалтыг шинээр нэмсэн болно.

Мөн Тамгын газар хуулийн төслийг хэлэлцэх эсэх үе шатанд холбогдох Байнгын хорооны хүсэлтээр хууль хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо, улсын төсөвт үзүүлэх нөлөөллийн дүн шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргадаг байхаар тусгалаа.

Мөн Байнгын хороо хуулийн анхдагч болон шинэчилсэн найруулгын төслийг хэлэлцэх эсэх хэлэлцүүлэг явуулахын өмнө тухайн хуулийн төсөлтэй долоогоос доошгүй хоногийн хугацаанд танилцах боломжийг гишүүдэд олгох бөгөөд Тамгын газраас хууль, тогтоолын төсөлд хийсэн хууль зүйн дүгнэлтийг Улсын Их Хурлын нийт гишүүдэд хүргүүлсэн байх асуудлыг тусгалаа.

Дэлхийн зарим орны парламентын дэгийн сайн туршлагаас холбогдох зохицуулалтыг нэвтрүүлж, баруун Европын орнуудад түгээмэл тархсан, мөн хувь тэнцүүлсэн сонгуулийн тогтолцоотой улсуудад өргөн хэрэглэгддэг мэтгэлцээний зарчмыг тусгасан болно. Үүнд, нам, эвслийн бүлгээс санал, дүгнэлт гаргахдаа үзэл баримтлалын хүрээнд мэтгэлцэх шаардлагатай гэсэн санал, дүгнэлт гаргасан бол Байнгын хорооны хуралдаанаар мэтгэлцээн явуулах, хуралдаан даргалагч хэлэлцэж байгаа асуудлын цар хүрээнээс хамаарч мэтгэлцээний үргэлжлэх хугацааг тогтоодог байх, мэтгэлцээнийг удирдаж явуулахдаа дэгийг чанд мөрдүүлж, хэлэлцэж байгаа асуудлын хүрээ хязгаарыг баримтлах, төвийг сахисан, талуудын тэнцвэртэй, тэгш оролцоог хангаж удирдах үүрэгтэй байхаар төсөлд тусгаад байна.

Ингэснээр нам, эвслийн бүлгүүд хуулийн төслийн талаарх санал, дүгнэлтээ урьдчилан гаргаж, тухайн санал дүгнэлтийн үндэслэлээ нэгдсэн хуралдаанд танилцуулах замаар иргэд олон нийтэд тухайн хууль тогтоомжийн төслийн хэрэгцээ, шаардлага, ач холбогдлыг таниулах, өөрсдийн байр сууриа илэрхийлэх боломжийг

бүрдүүлэх юм. Үүний үр дүнд хууль тогтоомжийн чанар, үр нөлөө дээшилнэ гэж үзэж байна.

Байнгын хорооны хуралдаанд гишүүд, хууль санаачлагчаас гадна тухайн салбарын эрдэмтэн, судлаачдыг оролцуулах зохицуулалтыг тусгаж гишүүд, хууль санаачлагч, бусад оролцогчид баримт, нотолгоонд суурилсан, үнэн, бодитой мэдээлэлд тулгуурлаж асуулт асууж, хариулт өгч мэтгэлцээнд оролцох зохицуулалтыг тусгалаа.

Нэгдсэн хуралдаанаар хууль, тогтоолын төслийг хэлэлцэх эсэх хэлэлцүүлэг явуулах үеэр Хуулийн төслийн талаар Байнгын хорооноос гаргасан санал, дүгнэлтийг дэмжсэн, эсрэг байр суурьтай бүлгийг төлөөлж, мөн аль нэг нам, эвслийн бүлэгт харьяалагдаагүй тус бүр 2 хүртэл гишүүн 4 минутаас илүүгүй хугацаагаар үг хэлнэ. Гишүүд дэмжсэн, дэмжээгүй байр сууриа илэрхийлэхдээ индэрээс үг хэлэхээр тусгалаа.

Мөн үзэл баримтлалын хүрээнд хэлэлцэхийг дэмжээгүй бол хууль, тогтоолын төслийг нэг жилийн дотор дахин өргөн мэдүүлэхгүй байх зохицуулалтыг тусгасан болно.

Байнгын хорооноос хууль, тогтоолын төслийг хэлэлцүүлэгт бэлтгэх үүрэг бүхий ажлын хэсгийг байгуулах, ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн, ажлын хэсгийн ахлагчийг томилох, ажлын хэсэг хуралдахад баримтлах дэгийг тодорхой болгов.

Мөн хуульд өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийн талаар санал, дүгнэлт гаргах хүрээ, хязгаарыг уян хатан болголоо.

Гишүүн, нам, эвслийн бүлэг хууль, тогтоолын төсөлд зарчмын зөрүүтэй санал гаргах бол саналаа Байнгын хороонд хууль, тогтоолын төслийн анхны хэлэлцүүлэг явуулахаас тодорхой хугацааны өмнө бичгээр урьдчилан ирүүлэх, тухайн зарчмын зөрүүтэй санал нь үндэслэл бүхий байх шаардлагыг тусгалаа.

Байнгын хороо төслийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэхдээ хууль хоорондын нийцлийг хангуулахаар холбогдох бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсруулан, хамтад нь хэлэлцүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ.

Хуулийн төслийн Тавдугаар бүлэг Хууль, тоогтоолын төслийн эцсийн найруулга хийх, ёсчлох асуудлыг хүрээнд

Хуулийн төслийн “Хууль, тогтоолын төслийн эцсийн найруулга хийх, ёсчлох” гэсэн Тавдугаар бүлэг 1 зүйлтэй бөгөөд хууль хуулийн төслийг хэлэлцэх үе шатны зохицуулалтыг боловсронгуй болгож, хуулийн төслийг чанартай, хийдэлгүй батлагдах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн зохицуулалтыг тусгасан. Мөн “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл цаасан болон цахим хэлбэртэй байх зохицуулалтыг тусгаснаар хууль тогтоомжийг иргэд, олон нийтэд цаг алдалгүй шуурхай хүргэх, хүртээмжийг дээшлүүлэх ач холбогдогдолтой гэж үзэж байна.

Хуулийн төслийн Зургадугаар бүлэг Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг хэлэлцэн шийдвэрлэх асуудлын хүрээнд

Хуулийн төслийн “Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг хэлэлцэн шийдвэрлэх” гэсэн Зургадугаар бүлэг 9 зүйлтэй бөгөөд 2020 оны хуулийн зүйл, заалтад зарчмын өөрчлөлт оруулаагүй болно.

Хуулийн төслийн Долдугаар бүлэг Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн баримт бичгийн төслийн хэлэлцэх ерөнхий журмын хүрээнд

Хуулийн төслийн “Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн баримт бичгийн төслийн хэлэлцэх үе шат, хэлэлцүүлгийн ерөнхий журам” гэсэн Долдугаар бүлэг 8 зүйлтэй.

Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичгийн төсөл, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн төслийг хэлэлцэн батлах үе шаттай холбоотой 2021 оны хуулийн холбогдох зүйл заалтыг хэвээр хадгална.

Хуулийн төслийн Наймдугаар бүлэг Төсвийн хүрээний мэдэгдэл, Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө, мөнгөний бодлого, Эрдэнэсийн сангийн төсөв хэлэлцэх журмын хүрээнд

Төслийн “Төсвийн хүрээний мэдэгдэл, Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө, мөнгөний бодлого, Эрдэнэсийн сангийн төсөв хэлэлцэх журам” гэсэн Наймдугаар бүлэг 5 зүйлтэй.

Улсын Их Хурал төсвийн хүрээний мэдэгдлийг хэлэлцэж батлах журамд дараах зарчмын өөрчлөлтийг тусгалаа.Үүнд:

-Тухайн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийн талаар нэгдсэн хуралдаанд илтгэхдээ төслийг боловсруулахад олон нийтийн оролцоог хангаж ажилласан, гарсан үр дүнг хэрхэн тусгасан талаар танилцуулах, олон нийтийн хэлэлцүүлгээс гарсан санал, түүнийг дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төсөлд тусгасан байдалд Тамгын газар дүн шинжилгээ хийх зохицуулалтыг шинээр нэмлээ.

-Мөн тухайн жилийн төсвийн төслийг боловсруулахад хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шаардлагатай гэж Засгийн газар үзвэл төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төсөлтэй хамт Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж, шийдвэрлүүлэхээр төсөлд тусгасан болно.

-Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөний төслийг хуульд заасан хугацаанд заавал батлах хуулийн зохицуулалттай тул Байнгын хорооны болон нэгдсэн хуралдаанаар нэг, хоёр, гурав дахь хэлэлцүүлэг явуулж батлах зохицуулалтыг хийлээ.

Мөнгөний бодлого, Эрдэнэсийн сангийн төсвийн төслийг “Улсын Их Хурал хуульд тусгайлан заасан бусад асуудал хэлэлцэх” дэгийн дагуу Байнгын хороо хэлэлцэж санал, дүгнэлт гарган шийдвэрийн төслийн хамт нэгдсэн хуралдаанд оруулах, нэгдсэн хуралдаан Байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг хэлэлцэж, холбогдох шийдвэрийг гаргахаар тусгасан болно.

Хуулийн төслийн Есдүгээр бүлэг Улсын төсөв, түүний гүйцэтгэлийг хэлэлцэх журмын хүрээнд

“Улсын төсөв, түүний гүйцэтгэлийг хэлэлцэх журам” гэсэн Есдүгээр бүлэг 6 зүйлтэй бөгөөд дараах зарчмын шинжтэй өөрчлөлтийг тусгасан болно.

Улсын төсвийн төслийг Улсын Их Хурал 10 дугаар сарын эхний 7 хоногт хэлэлцэж эхлэх ба 11 дүгээр сарын 15-ны өдрийн дотор батлахаар тусгалаа.

Улсын төсөв, түүний гүйцэтгэлийг хэлэлцэх дэгийн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох зорилгоор дараах зохицуулалтыг нэмсэн болно. Үүнд:

-Улсын Их Хурал Нийгмийн даатгалын сан, Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тухайн жилийн төсвийг батлахдаа энэ бүлэгт заасан Улсын төсвийг хэлэлцэн батлах журмыг баримтлах;

- Төсвийн төслийн нэг дэх хэлэлцүүлэгт төсвийн төслийн талаарх илтгэлийг ерөнхий сайд, тухайн төсөл Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуульд заасан шаардлагыг хангасан эсэх талаарх төрийн аудитын төв байгууллагын дүгнэлтийг Монгол Улсын Ерөнхий аудитор, Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн дүгнэлтийг тус Зөвлөлийн дарга тус тус танилцуулна. Ерөнхий сайдын илтгэлд төсвийн төслийг боловсруулахад олон нийтийн оролцоог хангаж ажилласан байдал, гарсан үр дүнг төсвийн төсөлд тусгасан талаар танилцуулах;

-Төсвийн төсөлтэй холбогдуулан Төрийн аудитын төв байгууллага болон Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл дүгнэлт хийхээс гадна төсөв нь Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд тусгасан зорилт, холбогдох шалгуур үзүүлэлт тус бүрээр төсөвлөсөн эсэх талаар Тамгын газар дүн шинжилгээ хийх;

-Улсын Их Хурал төсвийн төслийн нэг дэх хэлэлцүүлгийг хийсний дараа Төсвийн тухай болон Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан шалгуур, дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн тусгай шаардлага, Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд нийцсэн эсэх талаар санал хураалт явуулах;

- Төсвийн төслийн хоёр дахь хэлэлцүүлгийг Байнгын болон дэд хорооны хуралдаанаар хийх үед гишүүд Байнгын хорооны өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах асуудлаар хууль санаачлагч, Монгол Улсын Ерөнхий аудитор болон төсвийн ерөнхийлөн захирагч нараас асуулт асууж, гаргасан саналынхаа үндэслэлийг тайлбарлаж үг хэлж болох;

- Байнгын хороод, нам, эвслийн бүлэг төсвийн гүйцэтгэлийн хоёр дахь хэлэлцүүлгийг хийх үед төсвийн гүйцэтгэлийн талаар санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний илтгэл, нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл, Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн талаарх аудитын дүгнэлтийг сонсож, санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, төсвийн ерөнхийлөн захирагч асуулт асууж, үг хэлж, гаргасан санал дүгнэлтээ Төсвийн зарлагын хяналтын дэд хороонд өгөх ба тус дэд хороо эдгээр санал, дүгнэлтийг хэлэлцэн, нэгтгэн гаргасан санал, дүгнэлтээ нэгдсэн хуралдаанд оруулдаг байх зохицуулалтыг тусгасан болно.

Хуулийн төслийн Аравдугаар бүлэг Олон улсын гэрээ байгуулах санал, гэрээний төслийг хэлэлцэх, гадаад харилцаатай холбогдох асуудал хэлэлцэх журмын хүрээнд:

“Олон улсын гэрээ байгуулах санал, гэрээний төслийг хэлэлцэх, гадаад харилцаатай холбогдох асуудал хэлэлцэх журам” гэсэн Аравдугаар бүлэг 8 зүйлтэй.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар Улсын Их Хурал соёрхон батлах хоёр болон олон талт олон улсын гэрээ байгуулах бол уг олон улсын гэрээ байгуулах санал, олон улсын гэрээний эцэслэн тохиролцсон, эсхүл үзэглэсэн төсөл, эсхүл баталсан буюу жинхэлсэн эх бичвэрийн хуулбар, боломжтой бол баталгаат хуулбар, тэдгээрийн орчуулга, олон улсын гэрээнд нэгдэн орсноор Монгол Улсад үзүүлэх үр нөлөө, үр дагаврын талаарх дүн шинжилгээний хамт тухайн олон улсын гэрээнд гарын үсэг зурахаас өмнө Улсын Их Хуралд зөвшилцөхөөр ирүүлэх асуудлыг тусгасан.

Мөн дараах олон улсын гэрээний тухайд олон улсын гэрээ байгуулах санал, олон улсын гэрээний төсөл, эсхүл эх бичвэрийг дараах Байнгын хороо тус тусдаа урьдчилан хэлэлцэж санал, дүгнэлтээ Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороонд хүргүүлдэг байхаар нэмэлт орууллаа. Үүнд:

-Чөлөөт худалдаа, давхар татвар, хөрөнгө оруулалттай холбоотой олон улсын гэрээний төслийг Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороо;

-Монгол Улсын хуульд зааснаас өөр журам тогтоож байгаа, эсхүл тухайн олон улсын гэрээг байгуулснаар, нэгдсэнээр, эсхүл хэрэгжүүлснээр Монгол Улсын хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, эсхүл хууль шинээр батлах шаардлагатай олон улсын гэрээний төслийг Хууль зүйн байнгын хороо;

-Хүний салшгүй эрх, эрх зүйн туслалцаа үзүүлэх, гэмт этгээд болон ялтан шилжүүлэхтэй холбогдсон олон улсын гэрээний төслийг Хууль зүйн байнгын хороо хэлэлцэхээр төсөлд тусгав.

Хуулийн төслийн Арван нэгдүгээр бүлэг Бусад асуудлын хүрээнд

“Бусад асуудал” гэсэн Арван нэгдүгээр бүлэг 13 зүйлтэй бөгөөд Ард нийтийн санал асуулга явуулах, Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн дүгнэлтийг хэлэлцэх журам, Албан тушаалтан Монгол Улсын Үндсэн хууль зөрчсөн эсэх асуудлаар гаргасан Цэцийн дүгнэлтийг хэлэлцэх, албан тушаалтныг огцруулах, эгүүлэн татах эсэх асуудлаар гаргасан Цэцийн дүгнэлтийг хэлэлцэх, Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн тогтоолоор хууль, тогтоолын зарим зүйл, хэсэг, заалт хүчингүй болсонтой холбогдуулан хууль, тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах эсэх асуудлыг хэлэлцэх журам, Цэцэд хүсэлт гаргах, Цэцийн хуралдаанд оролцох итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч томилох, тайлбар гаргах, Нийтийн ашиг сонирхлыг хөндсөн асуудлаар гаргасан иргэдийн өргөдлийг хэлэлцэх, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн хоригийг хэлэлцэх, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн үйл ажиллагааны танилцуулгыг хийх, Онц болон дайны байдал зарлах, цуцлах асуудлыг хэлэлцэх, Улсын Их Хурал тарах асуудлыг хэлэлцэх, ээлжит бус сонгууль товлон зарлах холбоотой зохицуулалтыг хийв.

Улсын Их Хурал Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн дүгнэлтийг хэлэлцэхдээ хууль, тогтоол Монгол Улсын Үндсэн хуульд нийцээгүй гэсэн Цэцийн дүгнэлтийг Улсын Их Хурал хүлээн зөвшөөрөөгүй бол энэ тухай тогтоолыг ажлын 10 өдрийн дотор ёсчилж Цэцэд хүргүүлэх, онц болон дайны байдал зарласан, цэрэг хөдөлгөх тухай, гамшгаас хамгаалах өндөржүүлсэн, эсхүл бүх нийтийн бэлэн байдалд шилжүүлсэн эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр нь Үндсэн хуульд нийцсэн эсэх маргааныг хянан шийдвэрлэсэн Цэцийн дүгнэлтийг Улсын Их Хурал хойшлуулшгүй хэлэлцэх асуудлыг тусгалаа.

Мөн Нийтийн ашиг сонирхлыг хөндсөн асуудлаар гаргасан иргэдийн өргөдлийг хэлэлцэх асуудлыг нарийвчлан тусгасан.

Улсын Их Хурал Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд заасны дагуу нийтийн ашиг сонирхлыг хөндсөн тодорхой асуудлаар гаргасан иргэдийн өргөдлийг Улсын Их Хурлаас тусгайлан ажиллуулсан санал хүлээн авах цахим системд 30 хоногийн хугацаатай байршуулах бөгөөд цахим системд байршуулсан нийтийн өргөдлийг Монгол Улсын 18 насанд хүрсэн иргэдийн дэмжсэн санал Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд заасан тоонд хүрсэн тохиолдолд Улсын Их Хурал авч хэлэлцээд холбогдох бодлогын баримт бичиг, хууль, тогтоолын төсөл боловсруулах асуудлаар Засгийн газарт чиглэл өгөх, Байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд хяналт шалгалт явуулах, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн хууль тогтоомжийн төсөл, бодлогын баримт бичиг боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулах асуудлаар санал гаргах, олон нийтийн хэлэлцүүлэг, Улсын Их Хурлын хяналтын сонсгол зохион байгуулах, мөн гишүүн нийтийн өргөдөлд хамаарах асуудлаар холбогдох хуулийн төсөл санаачилж болох асуудлыг тусгалаа.

Хуулийн төслийн Арван хоёрдугаар бүлэг Албан тушаалтны бүрэн эрхийг хүлээн зөвшөөрөх, томилох, чөлөөлөх, огцруулах, эгүүлэн татах асуудлыг хэлэлцэх журмын хүрээнд

Арван хоёрдугаар бүлэг 16 зүйлтэй бөгөөд тус бүлэгт Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Улсын Их Хуралд тангараг өргөх асуудлыг шинээр нэмж тусгалаа.

Мөн Монгол Улсын Ерөнхийлөгч гадаад улсад суух элчин сайд, бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүнийг томилох, эгүүлэн татах саналыг Улсын Их Хуралд зөвшилцөхөөр өргөн мэдүүлсэн бол тухайн саналыг ажлын гурван өдрийн дотор Улсын Их Хурлын гишүүдэд хүргүүлнэ. Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороо тухайн саналыг Улсын Их Хурлын гишүүдэд хүргүүлснээс хойш ажлын гурван өдрийн дараа тухайн саналыг хэлэлцэж санал, дүгнэлт гаргана. Хэрэв нэр дэвшигчийн сонсгол явуулах санал гарсан бол сонсголын тайлан гаргаснаас хойш ажлын таван өдрийн дотор Байнгын хороо хэлэлцэж санал, дүгнэлт гаргах зохицуулалтыг тусгасан болно.

Хуулийн төслийн Арван гуравдугаар бүлэг Ерөнхий сайдын мэдээлэл, гишүүний асуулга, асуултын хариуг сонсох асуудлын хүрээнд

Төслийн Арван гуравдугаар бүлэг 3 зүйлтэй. Ерөнхий сайд нэгдсэн хуралдаанд мэдээлэл, Гишүүний асуулга, асуултын хариуг хэлэлцэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулсан. Улсын Их Хурлын гишүүдийн тоо 126 болж нэмэгдсэнтэй холбогдуулан

мэдээлэл хийх, асуулт асуух, асуулгын хариуг хэлэлцэхэд баримтлах хугацааг тодорхой тусгасан болно.

Хуулийн төслийн Арван дөрөвдүгээр бүлэг Засгийн газар, холбогдох бусад байгууллагын тайлан, мэдээлэл, илтгэлийг сонсох, хэлэлцэх асуудлын хүрээнд

“Засгийн газар, холбогдох бусад байгууллагын тайлан, мэдээлэл, илтгэлийг сонсох, хэлэлцэх асуудал” гэсэн Арван дөрөвдүгээр бүлэг 4 зүйлтэй. Улсын Их Хурлаар хэлэлцэхээр хуульд тусгайлан заасан тайлан, илтгэл, мэдээллийг эрх бүхий байгууллага хуульд заасан хугацаанд Улсын Их Хуралд ирүүлэх, түүнд Улсын Их Хурлын Тамгын газар дүн шиинжилгээ хийх, Байнгын хороонд эрхлэх асуудлын хүрээнд тухайн тайлан, мэдээллийг хэлэлцэх, шийдвэр гаргах асуудлыг тодорхой тусгасан болно.

Мөн Улсын Их Хурал Монгол Улсыг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн тухайн жилийн явцын тайланг Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийн тайлантай нэгтгэн хуульд заасан хугацаанд хянан хэлэлцэх асуудлыг зохицуулна.

Хуулийн төслийн Арван тавдугаар бүлэг Улсын Их Хурлын хяналтын сонсгол зохион байгуулах журмын хүрээнд

“Улсын Их Хурлын хяналтын сонсгол зохион байгуулах журам” гэсэн Арван тавдугаар бүлэг 15 зүйлтэй. Улсын Их Хурлын хяналтын сонсгол явуулах хүсэлт гаргах, хүсэлтийг шийдвэрлэх, сонсгол зохион байгуулах харьяалал, сонсголын бэлтгэл хангах, сонсгол даргалагч, оролцогчийн эрх, үүрэг, сонсголыг явуулах журам, сонсголын тайлан, тэмдэглэлийг албажуулах зэрэг асуудлыг тодорхой тусгасан.

Мөн Улсын Их Хурлын хяналтын сонсголд хамаарах зохицуулалтыг Улсын Их Хурлын хяналт, шалгалтын тухай хуульд нийцүүлж холбогдох өөрчлөлтүүдийг хийлээ.

Хуулийн төслийн Арван зургадугаар бүлэг Бусад асуудлын хүрээнд

Арван зургадугаар бүлэг нь “Чуулганы хуралдааныг нэвтрүүлэх, мэдээлэх журам”, “Чуулганы хуралдааны тэмдэглэл хөтлөх, түүнийг хадгалах журам”, “Хуралдааны тэмдэглэлийг ашиглах, хадгалах журам”, “Хууль хүчин төгөлдөр болох” гэсэн 4 зүйлтэй.

Чуулганы нэгдсэн, Байнгын, дэд, хянан шалгах түр хороо, ажлын хэсэг, хуралдааны тэмдэглэлийг бичгээр болон цахим мэдээлэл тээгчид нэгэн зэрэг дуу, дүрс бичлэгийн хэрэгсэл ашиглан хадгалах ба хуралдааны тэмдэглэл дэлгэрэнгүй ба товч гэсэн хэлбэртэй байх бөгөөд хуралдааны тэмдэглэлд санал өгсөн гишүүн бүрийн дэмжсэн, дэмжээгүй саналыг тусгахаас гадна хуралдааны дэг сахиулахтай холбогдуулан авсан арга хэмжээний талаар тусгах зохицуулалтыг нэмсэн.

Мөн хуралдааны тэмдэглэл болон дуу, дүрсний бичлэгийг чуулганы мэдээлэл бэлтгэж нийтлэх, хэвлэл мэдээллийн байгууллагад мэдээлэл, лавлагаа өгөх, маргаантай асуудлыг шийдвэрлэх зорилгод ашиглах ба Улсын Их Хурлын албан ёсны цахим хуудаст байршуулж олон нийт танилцах бололцоог бий болгосон.

Хуралдааны тэмдэглэлийг хадгалах, ашиглахтай холбоотой нарийвчилсан журмыг Улсын Их Хурлын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга батлахаар тусгасан болно.

Холбогдуулан боловсруулсан хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төслийн хүрээнд:

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг Монгол Улсын Үндсэн хуульд нийцүүлэн Хууль тогтоомжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай болон холбогдох бусад хуулийн төслийн хамт боловсрууллаа.

Хууль тогтоомжийн тухай хуульд хуулийн төсөлд санаачлагч өргөн мэдүүлэх хууль, тогтоомжийн төсөлдөө хүний эрхэд нөлөөлөх байдлын үнэлгээг хийж, зөвлөмж гаргах зохицуулалтыг нэмсэн. Мөн хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нэн яаралтай өргөн мэдүүлэх хууль тогтоомжийн төсөл Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасан шаардлагыг хангасан эсэхэд хууль зүйн дүгнэлт гаргадаг байх зохицуулалтыг нэмсэн болно.

Улсын Их Хурлын Тамгын газар Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр ирүүлсэн хууль тогтоомжийн төслийн бүрдүүлбэрийг хянахдаа тухайн төсөл нь Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасан шаардлага хангасан, тандан судалсан эсэх, судалгаанд үндэслэн боловсруулсан эсэх, үзэл баримтлалын хүрээнд боловсруулсан эсэх, санаачлах хүрээ хязгаар, зардлын тооцооллыг холбогдох журмын дагуу боловсруулсан эсэхийг хянан үзэж дүгнэлт гаргах, шаардлагыг хангасан бол өргөн мэдүүлэх товыг хууль санаачлагчид албан бичгээр хүргүүлэх асуудлыг нэмлээ.

Эрх зүйн мэдээллийн нэгдсэн сан нь хууль тогтоомж, бусад эрх зүйн акт болон хууль тогтоомжийн төслийг Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ, бусад хуультай нийцэж байгаа эсэх, уялдааг шалгах боломжтой мэдээллийн шинэ технологид тулгуурласан шийдэлтэй байх зохицуулалтыг хийлээ.

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн хамт Хууль тогтоомжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Олон улсын гэрээний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Үндсэн хуулийн цэцэд маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Нийтийн сонсголын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, мөн одоо хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төслийг боловсруулсан болно.

--oOo--